

SYDSPETSENS MILJÖHÄLSA TILLSYNSPLAN FÖR ÅREN 2025 - 2028

Allmän och tillsynens del

Godkänd av Sydspetsens miljöhälsonämnd 7.11.2024 38 §

Uppdatering inför år 2026 behandlas av Sydspetsens miljöhälsonämnd den 5.11.2025

Innehållsförteckning

ALLMÄNT	4
DEL I: TILLSYNENS DEL AV TILLSYNSPLANEN	4
1. MILJÖHÄLSOVÅRD	4
1.1 LAGSTIFTNING OCH SYFTET MED TILLSYNEN	4
1.2 RESURSER OCH UPPGIFTER INOM TILLSYNEN	5
1.2.1 Personal och uppgifter	5
1.2.2 Förändringar i verksamhetsmiljön	5
1.2.3 Användningen av resurser	6
1.2.4 Utbildning	8
1.2.5 Register över tillsynsobjekten	9
1.3 AVGIFTSBELAGD TILLSYN	9
1.4 INFORMATION	10
1.5 BEREDSKAP FÖR STÖRNINGSSITUATIONER	11
1.6 ADMINISTRATIVA TVÄNGSMEDEL OCH STRAFFPÅFÖLJDER	11
2. TILLSYNSOBJEKT	11
2.1 TILLSYNSOBJEKT ENLIGT LIVSMEDELSLAGEN	12
2.2 TILLSYNSOBJEKT ENLIGT HÄLSOSKYDDSLAGEN	12
2.3 TILLSYNSOBJEKT ENLIGT TOBAKSLAGEN	13
2.4 TILLSYNSOBJEKT ENLIGT LÄKEMEDELSLAGEN	13
2.5 TILLSYNSOBJEKT ENLIGT ÖVRIG LAGSTIFTNING	13
3. PLANERING OCH GENOMFÖRANDE AV INSPEKTIONERNA	13
3.1 KONTROLLFREKVENNS OCH RISKBEDÖMNING	14
3.1.1 Livsmedelstillsynen	14
3.1.2 Hälsoskyddstillsynen	14
3.1.3 Tobakstillsynen	15
3.1.4 Tillsynen av nikotinpreparat	15
3.2 PERSONALENS UPPGIFTER, ANSVAR OCH SKYLDIGHETER	15
3.3 TILLSYNENS INNEHÅLL OCH GENOMFÖRANDE	15
3.3.1 Livsmedelstillsynen	16
3.3.2 Hälsoskyddstillsynen	16
3.3.3 Tobakstillsynen	17
3.3.4 Tillsynen av nikotinpreparat	18
3.3.5 Tidsåtgången för genomförande av inspektioner	18
3.4 INSPEKTIONSPROTOKOLL	18
3.5 INSPEKTIONSVERKSAMHETENS TYNGDPUNKTSOMRÅDEN 2025-2028	18
3.5.1 Livsmedelstillsynen	18
3.5.2 Hälsoskyddstillsynen	18
3.5.3 Tobakstillsynen	19
3.5.4 Tillsynen av nikotinpreparat	20
4. PROVTAGNING	20
4.1 MYNDIGHETSPROVTAGNING	20
4.1.1 Livsmedelstillsynen	20
4.1.2 Hälsoskyddstillsynen	22
4.1.3 Övriga tillsynsslag	23
4.2 LABORATORIER	23
5. UTVÄRDERING AV VERKSTÄLLENDE AV TILLSYNSPLANEN	24

BILAGOR.....	25
BILAGA 1. LIVSMEDELSTILLSYN	25
BILAGA 2. HÄLSOSKYDDSTILLSYN	28
BILAGA 3 TOBAKSTILLSYN	30
BILAGA 4. TILLSYN AV NIKOTINPREPARAT.....	31
BILAGA 5. TILLSYNENS INNEHÅLL, HÄLSOSKYDDSLAG, TOBAKSLAG, LÄKEMEDELSLAG OCH ÖVRIG LAGSTIFTNING.....	32
BILAGA 6. LITTERATURFÖRTECKNING	36

ALLMÄNT

Tillsynsplanen för Sydspetsens miljöhälsa har upprättats i överensstämmelse med det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet för åren 2025-2028. Vid upprättandet av tillsynsplanen har man också strävat efter att beakta lokala förhållanden och lokala riskfaktorer. Planen gäller enhetens verksamhetsområde, som omfattar Hangö, Ingå och Raseborg. Tillsynsplanen är en del av enhetens helhetsplanering och den utgörs av två delar, den ena gäller miljöhälsovårdens tillsyn, den andra delen utgörs av planen för tillsynen över djurens hälsa och välfärd samt över kommunala veterinärtjänster vid Sydspetsens miljöhälsa. Planen uppdateras vid behov och åtminstone vart fjärde år.

Enligt Livsmedelslagens (297/2021) 39 §, tobakslagens (549/2016) 84 § och hälsoskyddslagens 6 § (763/1994) skall kommunen (den kommunala enheten för miljöhälsovård) utarbeta en tillsynsplan. Före slutgiltigt godkännande av Sydspetsens miljöhälsonämnd ges områdets invånare möjlighet att bekanta sig med förslaget och ge sitt utlåtande om det. Allmänheten hörs också vid uppdateringar av planen.

Enligt nationella programmet skall det ur tillsynsplanen framgå åtminstone:

- inspektionernas innehåll,
- kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten eller för olika typer av tillsynsobjekt,
- den genomsnittliga inspektionstiden,
- provtagning och provundersökning som sker genom kommunens försorg, samt
- utvärdering av tillsynsplanen.

Tillsynsplanen är en del av kvalitetssystemet för enheten och i den ingår strävandet till ständig förbättring. Genom tillsynsplanen förverkligas planeringsdelen av den s.k. PDCA-cykeln (Planera-Göra-Kontrollera-Agera-cykeln).

DEL I: TILLSYNENS DEL AV TILLSYNSPLANEN

1. MILJÖHÄLSOVÅRD

1.1 Lagstiftning och syftet med tillsynen

Med begreppet *miljö- och hälsoskydd* (miljöhälsovård) avses bestämmelser om hälsoskydd som gäller individen och livsmiljön.

Miljöhälsovårdslagstiftningens målsättning är att tillförsäkra kommuninvånarna en trygg och säker livsmiljö som är fri från sådana faktorer som medför olägenheter för människors hälsa och miljö (*sanitär olägenhet*). I lagstiftningen betonas verksamhetsutövarnas eget ansvar, men myndighetstillsyn behövs för att säkerställa att verksamheten och produkterna överensstämmer med gällande bestämmelser, för att skydda konsumenten samt för att tillförsäkra aktörerna likvärdig behandling och goda produktionsförutsättningar.

Den rättsliga grunden för tillsynsplanen för miljöhälsovården utgörs av hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (297/2021), tobakslagen (549/2016) och läkemedelslagen (395/1987). Ytterligare lagrum som används i tillsynsarbetet hittas bl.a. i Finlex- och Eurlex-tjänsterna.

Det nationella programmet för miljöhälsovården har som målsättning att främja och övervaka livsmiljöns och individens hälsa och säkerhet samt djurens hälsa och välbefinnande. Avsikten med programmet är att definiera gemensamma principer för tillsynen och dess planering samtidigt som man vill känna igen och beakta utmaningar för målsättningar för programperioden. Målet är att

säkerställa en högklassig tillsyn över miljö- och hälsoskyddet vilket kräver att tillsynen är planmässig, att tillräckligt med resurser står till förfogande för denna och att den är rätt fokuserad, effektiv samt behandlar olika aktörer på ett jämlikt och rättvist sätt. Genom tillsynen säkerställs iakttagandet av lagarna om miljö- och hälsoskydd genom rådgivning för verksamhetsutövare och konsumenter, handledning och utbildning, inspektioner, provtagningar, utlåanden och beredskap för specialsituationer. Tillsynsmyndigheten ska också följa upp att aktören eliminerar missförhållanden. Efter behov tar tillsynsmyndigheten till administrativa tvångsmedel för att avhjälpa missförhållandena. Tillsynsmyndighetens åtgärder ska i enlighet med god förvaltning stå i proportion till missförhållandena, och tillhandahållandet av produkter och tjänster ska inte begränsas mer än nödvändigt. Tillsynsmetoderna och fokuseringen av tillsynen väljs så att tillsynen får så stor genomslagskraft som möjligt. I synnerhet den planmässiga tillsynen måste fokuseras utifrån riskerna.

Kommunerna står för största delen av verkställandet av tillsynen inom miljöhälsovården. I Hangö, Ingå och Raseborg sköts uppgiften av en gemensam samarbetsorganisation, Sydspetsens miljöhälsa.

Det allmänna temat för programperioden är påverkande tillsyn och kärnuppgifter. De allmänna mål som beaktats vid uppgörandet av denna plan är:

- informationsbaserad tillsyn
- Kunnande
- Beredskap

Tyngdpunkterna för de enskilda tillsynsområdena och beaktandet av dem presenteras vid punkt 3.4 nedan.

1.2 Resurser och uppgifter inom tillsynen

1.2.1 Personal och uppgifter

Sydspetsens miljöhälsa lyder under Hangö stad. Enligt verksamhetsstadgan för enheten är avsikten med det regionala miljöhälsoskyddet att för kommunerna inom samarbetsområdet trygga en god och sund livsmiljö. Tillsynsuppgifterna inom enheten sköts i huvudsak av sex hälsoinspektörer och en tillsynsveterinär. Av tillsynsveterinärens arbetstid har ca 70 % reserverats för statliga uppgifter inom djurskydd och förhindrande av djursjukdomar. Den praktiska veterinärvården sköts av en praktikerveterinär och köpta jourtjänster som kompletterar det privata utbudet i enlighet med veterinärvårdslagen. Enheten leds av direktören för hälsoövervakningen, som också deltar i tillsynen. Till resurserna hör också en hälsoövervakningssekreterare på 60 %. Personalen har placerats i verksamhetspunkter i Hangö (hälsoinspektörer, kanslisten och direktören för hälsoövervakningen), Raseborg (hälsoinspektörer och tillsynsveterinär i Ekenäs samt Ingå (praktikerveterinärens arbetspunkt).

Med tanke på de långa avstånden på verksamhetsområdet och antalet besök per objekt är det ändamålsenligt att ha flera verksamhetspunkter så att resorna minimeras.

Laboratorietjänster och IT-tjänster köps av utomstående aktörer, i övrigt sköts de centrala uppgifterna själv.

1.2.2 Förändringar i verksamhetsmiljön

Det har under åren satts mycket resurser på att utreda möjliga kommande organisationer för miljöhälsovården, men just nu pågår inga sådana utredningar. Ett sätt att bibehålla god verkställighet är att få arbetsro att jobba enligt de nuvarande organisationsmodellerna. Sannolikare är väl ändå, att utredningar om kommande organisationer i någon form fortsätter även under denna planperiod.

Sydspetsens miljöhälsa deltar i de utredningar som är nödvändiga, men försöker hålla resursanvändningen för dessa projekt på rimlig nivå.

Uppdatering inför år 2026: Förnyandet av hälsoskyddslagen pågår med målsättning på år 2027. Processen följs upp och beaktas vid behov redan 2026 t.ex. i planeringen av utbildningen.

Det nationella Vati-systemet används parallellt med ärendehanteringsprogrammet, TerveKuu. Genom Vati verkställs överföringen av information till högre myndigheter, medan Tervekuu tjänar ärendehantering. Enheten bidrar med uppgifter till Vati-systemet, men kan inte påverka själva utformningen av datasystemet i någon större grad. Vati-systemet används inte inom djurskyddet och förhindrandet av djursjukdomar.

Ett tema i det gemensamma nationella tillsynsprogrammet för miljöhälsovården 2025-2028 är informationsbaserad tillsyn, som kan ses som en fortsättning av tidigare målet främjandet av enhetlig tillsyn och samarbete. Till tillsynens permanenta målsättningar hör förbättrandet av tillsynens kvalitet. Inom Nyland startade samarbetet mellan tillsynsenheterna redan under föregående planperioder. Samarbetet fortsätter och temavisa grupper diskuterar aktuella teman med uppföljning inom chefsgruppen. Då blir det lättare att identifiera effektiva och kvalitativa praxis från enskilda tillsynsenheter och ta dem i bruk även i andra tillsynsenheter. Sydspetsens miljöhälsa deltar i arbetet i mån av möjlighet.

1.2.3 Användningen av resurser

Tillsynsplanen skall verkställas utgående från tillsynsbehov. De resurser som finns att tillgå skall inte få påverka tillsynsbehovet eller inspektionsfrekvensen. I praktiken sker dock en del prioritering för att arbetet skall löpa, tillsynen vara så effektiv som möjligt och rikta sig till de största riskerna först.

Miljöhälsovårdens uppgifter har delats mellan hälsoinspektörerna med målsättningen att möjliggöra arbete i s.k. arbetspar eller team. Dessutom har man strävat efter att fördela uppgifterna jämt inom det geografiska området. Tillsynen av verksamheter som har att göra med mjölk, kött och ägg övervakas i första hand av tillsynsveterinären, som också utför annan tillsyn.

De tillsynsobjekt som omfattas av den planenliga tillsynsverksamheten finns upptagna sektorsvis i bilagorna 1-4, liksom genomsnittliga inspektionstider och kontrollfrekvenser. Tillsynsobjekten specificeras i kapitel 2 och provtagningen i kapitel 4.

Utöver den planenliga övervakningen har tid avsatts för den s.k. akuta övervakningen. En del av den akuta övervakningen kan förutses, som t.ex. uppdateringen av vattenverkens kontrollundersökningsprogram eller badvattenprofiler. Till uppgifter som är svåra att förutse hör t.ex. utredning av epidemier och exceptionella situationer, inomhusluftsärenden, fartygsinspektioner samt uppgifter med anknytning till skadedjursbekämpning och djurskydd. Man måste också avsätta tid för behandling av nya ansökningar, planer och anmälningar samt för upprättande av beslut. Tid i tillsynen går också till uppföljning av förutsatta åtgärder. Myndighetsarbetet omfattar också rådgivning, vägledning, utbildning och kommunikation. Tid måste avsättas även för planering och utvärdering och rapportering av tillsynsplanernas genomförande. Vid bedömningen av resursbehovet har också beaktats det ökade tidsbehovet för beredskapsplaneringen.

Vid granskningen av resurser har man för livsmedelstillsynens del räknat med 110 inspektioner/årsverke. Detta mått har visat sig vara relevant och ger då också tillräckligt med arbetstid för övriga uppgifter. Även om återkommande inskolningar tär på resurserna, kan målsättningarna för tillsynen nås, om det inte sker mycket personalbyten eller händelser som kräver akut tillsyn eller annat

akut arbete. Objekten varierar något under året, när nya verksamheter inleds och gamla avslutas. Storleksordningen hålls dock ungefär likadan från år till år.

Enheten använder sig av objektvisa riskanalyser för bedömningen av övervakningsbehovet, eller så utnyttjas nationella riktlinjer. I praktiken sjunker det uppskattade inspektionsbehovet ofta, när riskanalyserna görs lokalt. Detta beror framför allt på att verksamheterna ofta är säsongbetonade eller jämförelsevis små. Dock försvåras jämförelsen av att man i inspektionstiderna inte får räkna med tiden som går åt för resor. Därför räknar man kategoriskt med en halvtimmes resa/inspektion, vilket torde motsvara genomsnittet relativt väl. Den ökade likgiltigheten för kraven bidrar å sin sida till ökade tillsynsbehov för en del objekt inom livsmedelstillsynen. Det ökade tillsynsbehovet kommer fram i objektvisa riskanalyser och beaktas i planeringen av inspektionerna. En sammanfattning av resursbehovet för inspektioner finns i tabell 1 nedan.

Behovet av uppföljningsinspektioner har också uppskattats inom livsmedelstillsynen, där behovet är speciellt stort. Andelen C- och D-vitsord inom Oiva är stort i Västra Nyland, vilket ökar behovet av uppföljningar, i jämförelse med övriga landet. Andelen sämre vitsord har sjunkit på senare år, vilket kan anses vara positivt ur tillsynens synvinkel. I mån av möjlighet görs uppföljningsinspektionerna så fort som möjligt, men i en del fall, där riskerna bedöms vara små, görs de i enlighet med tjänstemännens prioriteringar från samma grund som övrig övervakning. I den bedömningen måste den risk verksamheten utsätter konsumenterna för komma först, vilket kan betyda att en planenlig inspektion kan gå framom en uppföljningsinspektion.

Utöver övrigt arbete går arbetstid åt till deltagande i olika arbetsgrupper som bl.a. främjar förebyggande arbete inom tillsynen. Som exempel kan nämnas arbetsgrupperna i förebyggande rusmedelsarbete och inomhusluftgrupperna. Arbetsgruppen LU-Turva är aktiv och verksam i samarbetet mellan kommunerna, välfärdsområdet och miljöhälsovården. Också för utredningen av mat- och hushållsvattenrelaterade epidemier finns en fungerande arbetsgrupp.

Tabell 1: Resursbehov för ordinarie tillsynen baserat på antal objekt samt riskanalyser 2024. Tabellen beaktar behovet av uppföljningsinspektioner

	Antal objekt 2024	Behovet av inspektioner antal/a (2025)	Behovet av arbetstid dagsverken/a
Livsmedelsövervakning och animalisk primärproduktion	550	509	1012
Övrig primärproduktion	500	21	9
Hälsoskyddstillsyn			
*Tillsyn av hushållsvatten	28	18	26
*Badvatten	45	42	25
*Övriga objekt enligt HsL	258	61	51
Tobaksövervakning	67	33	9
Nikotinövervakning	23	10	3
Resetid för inspektionerna ovan			49
Sammanlagt ung.	1471	732	5,3 årsverken

Behovet av uppföljningsinspektioner för livsmedelstillsynen har bedömts på objektnivå. Enligt bedömningarna behövs åtminstone 170 uppföljningsinspektioner/a, vilket kräver ca. 2 årsverken för bara det. Det höga antalet uppföljningar är inte överraskande, när man ser på verkställd tillsyn och områdets särdrag samt det stora årliga behovet av tvångsåtgärder. Uppföljningarna är ofta krävande, därför har mera resurser räknats för dessa inspektioner. För de övriga tillsynsområdena har uppföljningsbehovet inte uppskattats lika noggrant, men inspektioner enligt hälsoskyddslagen, tobakslagen och läkemedelslagen kräver också färre uppföljningar. Om inte det uppkommer betydande akuta uppgifter, personalbrist eller andra motsvarande situationer, skall de nuvarande resurserna räcka till för att utföra uppgifterna på en godtagbar nivå.

Myndighetssamarbete och beredskap hör till de uppgifter som kräver kontinuerligt arbete i vardagen, så att kontakterna till grundkommunerna och andra myndigheter hålls levande. Också samarbete med skolor och verksamhetsidkare ingår i resursbehovet, så att dialogen med aktörerna fungerar. Tillsynen skall kunna utföras på ett tillfredsställande sätt med nuvarande resurser. Enligt det nationella anvisningar skall tillsyn enligt klagomål och anmälningar beaktas framom planerlig tillsyn. När information om olägenheter kommer in, granskas uppgifterna av tjänsteinnehavarna och tas upp på arbetslistan enligt bl.a. följande faktorer: Hur många klagomål har kommit in, hur seriöst är klagomålet, hur många personer berörs av problemet och hurudana konsekvenser (ekonomiska, hälsomässiga) har bristen. På detta sätt fås en riskbaserad helhetstillsyn.

Rapporterings- och förvaltningsuppgifter sköts av enhetens ledning tillsammans med sekreteraren för miljöhälsovården. Resurssituationen granskas av Sydspetsens miljöhälsönämnd årligen i samband med rapporteringen och uppgörandet av budgeten. Den lagstadgade övervakningen prioriteras, så att resurserna kan styras mot de största riskobjekten och personalen får arbetsledning. Om tiden p.g.a. t.ex. en oförutsedd mängd specialsituationer inte räcker till för den planerade övervakningen strävar man i första hand efter att lämna bort tillsynen från de objekt som har mindre verksamhet och mindre risker. Samtidigt skall också färre inspektioner/a göras till livsmedelsobjekt, för att få en mer heltäckande tillsyn och riskbild. Av olika typers objekt prioriteras hälsoskydds- och livsmedelsobjekt framom andra. Detta eftersom riskerna förknippade med objekt inom tillsynen av tobaksprodukter eller nikotinpreparat oftare har mindre direkta risker än de övriga. Under alla resurssituationer strävar man inom den planerliga övervakningen efter att säkerställa den regelbundna övervakningen av hushållsvatten och de viktigaste livsmedelsobjekten. Tillsynen av objekt enligt tobakslagen och läkemedelslagen görs i samband med övriga inspektioner till objekten, vilket ger ändamålsenligare användning av resurser.

1.2.4 Utbildning

Då miljöhälsovårdens fält är brett och ramarna utgörs av flera olika lagrum, är det viktigt med tanke på kundbetjäningen och sakenlig hantering av ärenden att personalens kunskaper byggs upp och underhålls. Inskolning utförs enligt individuella planer för ny personal och personal som återkommer efter längre frånvaro, främst sker detta som intern utbildning.

Budgeten innehåller anslag för utbildning och utbildningsplaner har gjorts för personalen i enlighet med kvalitetshandbokens beskrivning. Regionförvaltningsverken, centrala ämbetsverk, ministerier och privata aktörer ordnar utbildningsdagar, där det ges information om lagstiftningsändringar och aktuella frågor. Inspektörerna deltar regelbundet i lokala och regionala utbildningsträffar i frågor som gäller deras uppgiftsområde. Enheten för bok över erhållen skolning och skolningsbehovet omdöms i samband med utvecklingssamtalen. En utbildningsplan på allmän nivå görs upp för Hangö stad årligen.

Målsättningen är att åtta dagsverken/person används till utbildning. I detta ingår kurser, intern utbildning och självstudier. Om personalen vill åta sig större helheter behandlas dessa enligt principer godkända av personalsektionen i Hangö stad.

Utbildningar kring säkerhet, ansvar och olika problemsituationer ordnas enligt behov och personalen kan också förkovra sig i olika teman med stadens interna kurser. En kort introduktion ordnas också när ny nämnd tillsatt och annars enligt behov.

1.2.5 Register över tillsynsobjekten

Sydspetsens miljöhälsa använder databasen TerveKuu och det nationella datasystemet Vati för registrering och organisering av övervakningen. I databasen införs systematiskt alla tillsynshändelser och de uppgifter som behövs på nationell nivå. I den data som lagras ingår också bl.a. de objektvisa riskanalyserna, som ger en noggrannare bild av resursbehovet. Originaldokumentationen av tillsynshändelser och undersökningsresultat arkiveras vid de olika verksamhetspunkterna. Databasens dataskyddsbeskrivning kontrolleras årligen och uppdateras vid behov. Dataskyddsbeskrivningarna för Vati-systemet har uppgjorts av nationella myndigheter och systemet är i användning i sin helhet. De nationella myndigheterna anser att kommunerna, som har ålagts att använda det statliga system nationella myndigheter upprätthåller, är också ansvariga registerhållare. GDPR-principer och egenkontroll fungerar aktivt i enhetens verksamhet och till den mån enheten har möjlighet att inverka på hanteringen, upprätthållandet och skyddet av datan, upprätthålls praxis även för Vati-systemet.

De största bristerna i uppgifterna om tillsynsobjekt gäller primärproducenterna. Det har gjorts försök att genom jämförelse av olika register få uppgifterna uppdaterade, men detta har lyckats endast ställvis. Den nationella målsättningen är att förbättra uppgifterna om köttproduktion under år 2025, vilket Sydspetsens miljöhälsa deltar i enligt möjlighet. Även om uppgifterna om speciellt växtproducerande primärproducenter inte kan anses vara täckande eller helt korrekta, prioriteras dessa inte i det här skedet. Naturligtvis korrigeras felaktiga uppgifter när de upptäcks. Om det ännu uppstår möjligheter att få uppgifter från andra register för att uppdatera uppgifterna inom Sydspetsens miljöhälsa, kan resurser eventuellt sättas in för arbetet. I annat fall styrs resurserna in på tillsyn av mera riskfyllda verksamheter.

Tillsynspersonalens rättigheter, verkställandet av tillsynen m.m. kontrolleras via det statliga Hanteringssystemet för uppgifter om tillsynsenheter inom miljö- och hälsoskyddet VYHA och åtkomstkontrollen PAHU. Nödvändig rapportering utförs via detta statliga system. Även uppgifterna om enheten hålls uppdaterade inom VYHA.

En beskrivning av myndighetstjänsterna inom enheten uppvisas och upprätthålls på Suomi.fi-sidorna. .

1.3 Avgiftsbelagd tillsyn

I miljöhälsovårdslagstiftningen föreskrivs att kommunens tillsynsmyndighet hos verksamhetsutövaren ska ta ut en avgift för sådana kontroller, provtagningar och undersökningar som ingår i kommunens tillsynsplan (71 § i livsmedelslagen, 50 § i hälsoskyddslagen, 90-91 § i tobakslagen och 54 d § i läkemedelslagen). Avgift tas ut även för tillsynen över föreskrifter som meddelats med anledning av en kontroll som ingår i tillsynsplanen, om föreskrifterna har meddelats på grund av uraktlåtenhet att iakttä givna bestämmelser. Avgifter tas också ut för inspektioner som anknyter till planerade projekt, men inte för provtagning av livsmedel vare sig det är fråga om planerade prov eller inte.

Angående avgifter som ska tas ut för andra prestationer, såsom handläggning av anmälningar, godkännande av objekt jämte tillhörande kontroller föreskrivs separat. Den planenliga avgiftsbelagda tillsynen omfattar anmälnings- och tillståndspliktiga objekt samt sådana objekt som inte kräver anmälnings- eller tillståndsbehandling i enlighet med miljöhälsovårdslagstiftningen.

Tillsynsavgifterna tas ut som självkostnadspris så att de täcker kostnaderna för tillsynen, vilket inbegriper den arbetstid som använts för förberedande åtgärder, utförandet av tillsynen och behandlingen av tillsynsärendet. För resor debiteras skilt, dock så att avgiften motsvarar den medelmåttiga tiden för resor till objekt oberoende av var företaget befinner i förhållande till

verksamhetspunkterna för Sydspetsens miljöhälsa. Avgifterna tas ut i enlighet med en godkänd taxa. I enlighet med gällande anvisningar tas avgifter ut där möjlighet till det ges. Taxan för Sydspetsens miljöhälsa ses över årligen och uppdateras vid behov.

Sedan början av 2022 tas det årligen ut en grundavgift på 150 € av de flesta registrerade objekt inom tillsynen för hälsoskydds- och livsmedelslagen. Per definition är en del verksamhetstyper direkt befriade från avgift enligt hälsoskyddslagen och en handfull objekt är befriade från grundavgift med stöd av livsmedelslagen. För tillsynen av tobaksprodukters och nikotinvätskors försäljningsplatser tas det ut en årsavgift, separat tillsynsavgift kan inte tas ut.

1.4 Information

Sydspetsens miljöhälsa informerar på sina internet-sidor, som är underställda Hangö stads sidor, på adressen www.symi.fi. Man strävar till att hålla nödvändiga länkar från Ingås och Raseborgs sidor uppdaterade, men i praktiken kan inte enheten ändra innehållet på andra kommuners sidor. Om ärenden som kommer till behandling vid Sydspetsens miljöhälsa meddelas vid behov på (elektroniska) anslagstavlor i kommunerna inom verksamhetsområdet. Till de uppgifter som framkommer denna väg hör bl.a. planeringen och verkställandet av tillsynen, dess tyngdpunktsområden och tillsynsprojekt. Vid behov ges information om aktuella fenomen eller problem i sociala media, lokalpressen och i radio. I praktiken har informationen som getts denna väg nått media och invånare väl. Vid informeringen och valet av kanaler beaktas Hangö stads anvisningar gällande informering.

Föredragningslistorna och protokollen för Sydspetsens miljöhälsönämnd publiceras på Hangö stads sidor, tillsammans med övriga dokument av samma typ. Även beslut, som anses av sin omfattning och betydelse vara sådana att de skall sättas fram till påseende, publiceras på hemsidorna. Förfarandet följer kommunallagens krav.

Rådgivning och vägledning av verksamhetsutövare och invånare ges per telefon, i samband med inspektionsbesök och genom material som görs upp. Vid behov kan kunderna styras till allmän information given av nationella myndigheter. Information har också getts genom deltagande i informationstillfällen som ordnats av lokala aktörer som t.ex. yrkeshögskolor. Då området domineras av små företagare med relativt små resurser och låg kunskapsnivå i starten kräver också tillsynen mera tid för bl.a. informering. Detta har beaktats vid tidsplaneringen av inspektionerna. Enheten har också en blogg, Symibloggen, som informerar på mera personlig nivå om tillsynen. Samtliga tjänsteinnehavare deltar i skrivandet av bloggen.

Om lagstiftningen så kräver, delges övriga myndigheter automatisk eller på begäran information om verksamheter. Målet med sådan informering är att effektivisera myndighetsarbetet, god förvaltningspraxis och att ge god service på helhetsnivå i förvaltningsärenden. Samtidigt kan man underlätta verksamhetsförutsättningarna för företag, när bilden av helhetskraven blir tydligare.

Enheten gick som pilotprojekt med i LinkedIn 2022, för att nå möjlig arbetskraft bättre och för att kunna ge information om arbetsbilden. Närvaron på plattformen har visat sig effektiv och nyttig och fortsätter fram över. Det främsta innehållet består av information som görs också för hemsidan eller andra ändamål, som blogginlägg och meddelanden om lediganslagna tjänster.

I en störningssituation ska utredningsarbetsgruppen snarast möjligt göra en bedömning av informationsbehovet och informationsmetoderna, vid behov efter att ha konsulterat centrala myndigheter.

Interna anvisningar om informering ingår i enhetens kvalitetssystem och den uppdateras enligt behov.

Respons på enhetens verksamhet kan ges personligen eller genom hemsidornas responssystem, som också kan användas anonymt.

1.5 Beredskap för störningssituationer

Beredskapssystemet för Sydspetsens miljöhälsa ingår i samma helhet med kvalitetssystemet, dessa två utgör enhetens operativa system. Beredskapsplanerna i samarbetskommunerna och välfärdsområdet koordineras kontinuerligt och enligt behov, så att ansvarsområdena och ledningsansvaret är tydligt. Planen beskriver på varierande sätt miljöhälsovårdens uppgifter och verksamhetsberedskap i störningssituationer såsom epidemier, kemikalieolyckor och misstänkta fall av förgiftning. Utredningsgruppen för vatten- och livsmedelsburna epidemier har förnyats vid sjukvårdens övergång till välfärdsområdena och följer sammansättningen kraven som ställs i lagstiftningen. Anvisningarna gällande djursjukdomar har erhållits av Regionförvaltningsverket och finns att tillgå på enheten.

Specialsituationer hanteras primärt som en fortsättning av enhetens normala verksamhet och arbetsfördelning. Därför omfattas också verksamheten vid specialsituationer av PDCA-cykeln, som utgör grunden för enhetens arbete och kvaliteten av arbetet.

Enligt det nationella tillsynsprogrammet skall samarbetet förstärkas med de aktörer som har en skyldighet att ha beredskap inför störningssituationer som gäller miljöhälsovården. Sydspetsens miljöhälsa kommer att delta i åtminstone en beredskapsövning under planperioden. Utöver detta kan även interna övningar och mindre övningar med lokala aktörer förekomma. Ett aktivt deltagande i övningarna för objekt som har externa räddningsplaner har visat sig främja samarbetet mellan myndigheter och därför försöker man delta i de övningar som bedöms relevanta. Deltagandet i beredskapsövningar besluts på basen av möjligheter och tema för övningen.

1.6 Administrativa tvångsmedel och straffpåföljder

Den kommunala miljöhälsovårdsmyndigheten har rätt att med stöd av olika lagar meddela enskilda förbud och föreskrifter som är nödvändiga för att avhjälpa eller förebygga sanitära olägenheter eller faror för konsumenternas hälsa.

Enligt 67 § i den nya livsmedelslagen kan den behöriga tillsynsmyndigheten ålägga företagare att betala en påföljdsavgift på minst 300 och högst 5 000 € för i paragrafen nämnda försummelser.

Hälsoskyddsmyndighet på verksamhetsområdet är Sydspetsens miljöhälsönämnd, som har medlemmar från samtliga deltagande kommuner. För att garantera en smidig övervakning har uppgifter delegerats till tjänstemännen enligt behov. Sydspetsens miljöhälsönämnd bestämmer dock alltid om icke brådskande åtgärder eller hot om vite. Nämnden tar också alltid åtminstone till kännedom de brådskande åtgärder som tjänsteinnehavarna vidtagit. Med tanke på beslutsfattandets kvalitet ges nämndemedlemmar information och utbildning enligt behov.

2. TILLSYNSOBJEKT

Denna tillsynsplan baserar sig långt på den uppskattning av resursbehovet som presenterades ovan. Det har i praktiken konstaterats att övervakningsobjekten inom de olika övervakningsområdena varierar något under kalenderåret (verksamheter avslutas, påbörjas och ändras) men i stort hålls antalet objekt på samma nivå från år till år. Ändringarna beaktas under året, genom att upphörda verksamheter avslutas i databasen och nya objekt införs i och med att anmälningar och ansökningar kommer in. Övervakningsbehovet för nya objekt bestäms till att börja med i enlighet med nationella anvisningar och efter hand i enlighet med objektvisa riskanalyser. Nya objekt inspekteras i enlighet med nationell riskbedömning eller i samband med att anmälan behandlas. På det viset försäkras man sig om verksamhetens sakenlighet och får en god kontakt med verksamhetsidkaren genast från

verksamhetens början. Inspektionsobjektens riskanalyser uppdateras efter inspektioner och när ny information framkommit. Resultaten av riskanalyserna beaktas vid planeringen av den praktiska tillsynen, vilket kan leda till att samma typs objekt inspekteras med olika intervall.

2.1 Tillsynsobjekt enligt livsmedelslagen

Till området för livsmedelstillsyn hör ca 35 typer av tillsynsobjekt, sammanlagt kring 1100 tillsynsobjekt (bilaga 1). Av dessa är ca. 500 växtproducerande primärproducenter. De oftare besökta objekten är till antalet dryga 500.

Bland tillsynsobjekten finns såväl sådana som förutsätter godkännande och sådana som förutsätter anmälan. Storkök och försäljningsplatser dominerar i antal, men verksamheterna varierar stort från primärproduktion till förädling och försäljning. Över hälften av de objekt som inte är primärproduktion finns i Raseborg och ca. en femtedel i Hangö. Ingå i sin tur har förhållandevis många primärproducenter.

Provtagning presenteras under punkt 4.

2.2 Tillsynsobjekt enligt hälsoskyddslagen

Tillsynsobjekt enligt hälsoskyddslagen är antingen tillstånds- eller anmälningspliktiga objekt så som vattenverk, inkvarteringslokaler, vissa skönhetssalonger, simhallar och badstränder, motionslokaler, skolor och dagvårdslokaler. Den regelbundna tillsynen enligt hälsoskyddslagen omfattar inte alla anmälda verksamheter, utan i den ingår endast de mest riskfyllda objekten (se bilaga 2). De övriga verksamheterna övervakas enligt klagomål och inkommen information och prioriteras på det sätt som presenterats under punkt 1.2.2 användningen av resurser.

Antalet tillsynsobjekt inom hushållsvattenövervakningen är välkänt och stort i förhållande till invånarantalet på området. Objekten varierar från stora s.k. EU-vattenverk till enstaka livsmedelslokalers brunnar. Av dessa objekt ingår ett trettioital i den planenliga hälsoskyddstillsynen. Vattnet från livsmedelslokalernas egna brunnar övervakas som en del av livsmedelstillsynen.

Antalet övriga tillsynsobjekt enligt hälsoskyddslagen på området uppskattas vara ca. 250 . Vissa objekt övervakas enbart på basen av klagomål och anmäls inte. Det exakta antalet är därmed svårt att ange.

Enheten tar i regel inte själv de planerade proven, utan provtagningen sköts av utomstående provtagare, som konstaterats kompetenta. Tjänsteinnehavarna sköter dock provtagningen för mindre vattenverk och vid behov för objekt, där provtagningen inte löpt enligt planerna. Totalt tas hushållsvattenprov från ca. 10 sådana objekt

Från bassängerna tas lagstadgade parallellprov enligt behov och i samband med inspektioner. Prov enligt hälsoskyddslagen tas annars enligt behov, t.ex. från EU-badstränderna i samband med inspektioner, eller p.g.a. dåliga resultat i rutinövervakningen. I övrigt anlitar verksamhetsidkarna provtagare, som myndigheterna har konstaterat vara kompetenta för arbetet.

Hamnarna i Hangö och Ingå är namngivna som hamnar där sanitetsintyg enligt WHO:s hälsoreglemente ges. Dessa inspektioner ingår i den hälsoskyddstillsyn som hälsoinspektörerna gör. Inspektionerna görs i enlighet med Valvira anvisningar. Det görs ett 30-tal fartygsinspektioner årligen i hamnarna i Ingå och Hangö.

Området är dominerat av egnahemshus, vilket syns i den lilla andelen inomhusluftsärenden i bostäder. Invånarna informeras om behandlingen av ärenden via enhetens hemsida, men de flesta väljer att först

ringa tjänsteinnehavarna för att få råd. Totalt görs ett 20-tal dylika inspektioner årligen. Ärenden avslutas efter fullföljda åtgärder och uppföljning, så att de inte förblir anhängiga i onödan.

2.3 Tillsynsobjekt enligt tobakslagen

Tillsynen enligt tobakslagen omfattar både övervakning av restauranger med rökrum, objekt med minutförsäljningstillstånd och objekt med partiförsäljningstillstånd.

Rökförbud i bostadssammanslutningar hör även till tillsynen inom tobakslagen. På verksamhetsområdet för Sydspetsens miljöhälsa har ett sådant förbud utfärdats, men beredskap finns för eventuella ytterligare ansökningar.

Totalt fanns det ca. 70 detaljhandelsställen år 2024, två objekt med med rökrum på området (bilaga 3).

2.4 Tillsynsobjekt enligt läkemedelslagen

Tillsynen av objekt som fått tillstånd att sälja nikotinprodukter omfattas av tillsynen enligt läkemedelslagen. Antalet objekt är ca. 20 på hela området. (se bilaga 4).

2.5 Tillsynsobjekt enligt övrig lagstiftning

Hälsoinspektörerna fungerar också som tillsynsmyndigheter enligt miljöskyddslagens (527/2015) 24 § och förordningen om underhåll av anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerade växthusgaser (452/2009) samt strålsäkerhetslagen (859/2018). Vissa stödande uppgifter finns även inskrivna i lagen om vattentjänster (119/2001) och avfallslagen (646/2011). Om dessa inspektioner utförs, görs de i samband med övriga inspektioner.

3. PLANERING OCH GENOMFÖRANDE AV INSPEKTIONERNA

Inspektionerna utförs enligt behov som saminspektioner, under vilka kraven enligt flera lagstiftningar kan kontrolleras. T.ex. kan saminspektioner göras gällande hushållsvatten och livsmedelslokaler eller tobakstillsyn och livsmedelstillsyn. Med tanke på verksamhetsområdets omfattning är detta ändamålsenlig användning av de knappa resurserna. Specialiseringen verkställs genom att den inspektör som ansvarar för övervakningsområdet uppgör inspektionsanvisning och vid behov checklistor för objekten i fråga. Hon hjälper också vid behov vid uppgörandet av protokoll. Förfarandet tillämpas endast om den inspektör som utför inspektionen är tillräckligt sakkunnig för att utföra saminspektionen. Checklistorna och anvisningarna fungerar som verktyg i arbetet och definierar också inspektionernas innehåll, som en del av enhetens strävan till jämlik behandling av objekten. Målet är att högst två inspektörer ansvarar för varje objekt. Detta underlättar samarbetet och kommunikationen med verksamhetsidkaren.

Inspektören som ansvarar för objektet bestämmer inspektionens omfattning enligt behovsprövning som baserar sig på de uppgifter man har om objektet. Som grund för bedömningen kan användas typen av objekt, tidigare inspektioner, tyngdpunkter i tillsynen, riskanalys, klagomål och övriga uppgifter man har om objektet. Bestämmelser och anvisningar gällande hemfriden beaktas. Tyngdpunkten kan ändras under inspektionens gång, men inspektionen skall alltid betjäna syftet med respektive lagstiftning.

Noggrannare inspektionsplaner görs av tjänsteinnehavarna m.h.a. tillsynsplanen för att avhjälpa det praktiska arbetet. Dessa godkänns av förmannen.

Över inspektionerna uppgörs inspektionsprotokoll, där också slutsatser görs på basen av det som observerats.

Åtgärder vidtas vid behov inom ramen för lagstiftningen. Samtidigt uppdateras riskanalyserna för objektet. Informationen överförs till de statliga myndigheterna enligt bestämmelser och med beaktande av hanteringen av personuppgifter.

Målet är att nå en rutinnivå på inspektionerna, så att dessa kan genomföras med tillräckligt god kvalitet, effektivt och ekonomiskt sunt. I kvalitetssystemet ingår åtgärder för att säkerställa att inspektioner görs på liknande sätt inom enheten. Till verktyg som används hör bl.a. interna och externa auditeringar samt monitorering av inspektörer genom s.k. peer evaluations, alltså kollegiala utvärderingar.

Om det vid inspektionerna konstateras brister som även kan gälla andra tillsynsmyndigheter, skickas meddelande till myndigheten i fråga. Samarbetet mellan myndigheter kan också ge bättre genomslag i tillsynen. Myndigheter som enheten vanligtvis samarbetar med är byggnads-, brand- och alkoholtillsynen samt arbetsskydds- och miljöskyddsmyndigheterna.

3.1 Kontrollfrekvens och riskbedömning

Riskbedömningen av tillsynsobjekten baserar sig dels på nationella anvisningar, dels på objektvisa bedömningar för uppskattning av det totala resursbehovet. Nationella anvisningar står som grund vid bestämmandet av behovet av inspektioner. Utöver detta uppskattar tjänsteinnehavaren också behovet av uppföljningsinspektioner, så att det totala resursbehovet kan uppskattas. När riskbedömningarna ändras väsentlig ändras också inspektionsbehovet för objektet, vilket beaktas i det praktiska arbetet.

Mindre risker leder till färre inspektioner, större risker leder till ökad prioritet i tillsynen. På basen av tidigare objektvisa temaår inom hälsoskyddstillsynen har bl.a. skolor, daghem och ålderdomshem införts i den rutinmässiga tillsynen i enlighet med objektvisa risker. En gruppvis granskning av riskanalyserna har gjorts för att se över användningen av dem och för att för tillsynsplanens del se över det typiska tillsynsbehovet för objektgruppen, så att planeringen förenklas. Inom grupperna av objekt används riskanalyserna för att bedöma prioritetsordningen. Även tidpunkten för senaste inspektion kan inverka på prioriteringen, då det är viktigt att objekten inspekteras åtminstone vart femte år.

3.1.1 Livsmedelstillsynen

Livsmedelstillsynsobjekten har indelats i riskklasser efter verksamhetens karaktär och omfattning enligt Livsmedelsverkets anvisningar. Bland tillsynsobjekten finns såväl sådana som förutsätter godkännande och sådana som förutsätter anmälan. Det allmänna målet är att täcka flera objekt i stället för att koncentrera flera inspektioner till få objekt, men problemfall kan kräva många efterföljande inspektioner till enstaka objekt för att ge effekt. Ifall det är nödvändigt att minska på antalet inspektioner från det planerade, lämnas inspektioner till mindre riskfyllda objekt bort först, eller så minskas inspektionsantalet för objekten.

I bilaga 1 anges de objekt som omfattas av regelbunden tillsyn, kontrollfrekvensen samt tidsåtgången för inspektionerna (uppskattad tidsåtgång för inspektionsbesök och upprättande av inspektionsprotokoll). För objekt med godkänd egenkontrollplan och fungerande egenkontroll kan tidsåtgången vara mindre än den beräknade.

3.1.2 Hälsoskyddstillsynen

Av tillsynsobjekten enligt hälsoskyddslagen övervakas anläggningar som levererar hushållsvatten täckande. Detta med anledning av mängden vattenanvändare, den relativt stora mängden vatten som används dagligen och för att användarnas valmöjligheter är begränsade.

Också det hushållsvatten som används i små livsmedelslokaler, daghem, kurscentraler o.dyl. där man i bara den egna verksamheten använder bara eget vatten ur egen brunn övervakas även om det inte är

fråga om anläggningar som levererar hushållsvatten. Brunnarna granskas vid problem med vattenkvaliteten och i samband med andra inspektioner till objektet.

Tillsynen av boendehälsa är en väsentlig del av hälsoskyddstillsynen. Med boendehälsa avses hälsosamma förhållanden i bostäder, dagvårds- och skollokaler, läroanstalter, barnhem, ålderdomshem och andra motsvarande offentliga lokaler. Saminspektioner till skolor och förskolor görs numera på hela området. Sydspetsens miljöhälsa deltar också i inomhusluftsgruppernas arbete i samtliga kommuner som har dylika grupper. Övriga tillsynsobjekt inspekteras planenligt genom rutininspektioner och uppföljning av åtgärder, medan bostädernas boendehälsofrågor tas upp till behandling på begäran av byggnadens ägare eller innehavare. I praktiken behandlas ett fåtal fall årligen gällande bostäder. Boendehälsofrågor är mångprofessionella helhetsfrågor som kräver samarbete mellan parterna och behöriga sakkunniga som utför undersökningar. Sydspetsens miljöhälsa bedömer frågorna från tillsynsmyndighetens synvinkel och vidtar åtgärder vid behov. I arbetet utnyttjas också Valviras tillämpningsanvisningar.

Andra objekt som ingår i den planerade tillsynen är simhallar, simbassänger och badstränder. Ur bilaga 2 framkommer objekten inom tillsynen, kontrollfrekvensen och tidsåtgången för inspektionerna.

3.1.3 Tobakstillsynen

De objekt som omfattas av tobakstillsynen, kontrollfrekvensen, antalet inspektioner samt tidsåtgången för inspektionerna framgår av bilaga 3. Tillsynen utförs i praktiken i samband med övriga inspektioner, för att optimera resursanvändningen.

3.1.4 Tillsynen av nikotinpreparat

Försäljningsställena för nikotinpreparat är de samma som objekt som säljer tobak. Med nuvarande resurser övervakas försäljningen av nikotinpreparat endast i samband med livsmedelsinspektioner. Objekten och deras riskbedömning samt rekommenderade inspektionstätheter presenteras i bilaga 4.

3.2 Personalens uppgifter, ansvar och skyldigheter

Tjänsteinnehavarna får inskolning när de inleder tjänsteutövandet, samt enligt behov efter långvariga frånvaron, se punkt 1.2.4 utbildning. I inskolningen ingår också genomgång av uppgiftsbeskrivningarna, ansvaret och skyldigheterna. Anvisningar för hantering av jäv- och påtryckningssituationer ingår i enhetens kvalitetshandbok, liksom också allmänna anvisningar gällande kvaliteten av tjänsteutövandet. Också nämndmedlemmarna får information om sina uppgifter och sitt ansvar åtminstone när en ny nämnd inleder sitt arbete, men även under mandatperioden enligt behovsprövning.

3.3 Tillsynens innehåll och genomförande

I tillsynen ingår inspektioner och övervakning av resultat, men speciellt på hälsoskyddssidan arbete, där tjänsteinnehavaren också bidrar med sakkunnighet för att gemensamt få ett bättre resultat. Arbeten där tjänsteinnehavaren bidrar med sakkunnighet och också har en tillsynsroll är t.ex. vattenverks riskbedömningar och kontrollundersökningsprogram, badvattenprofiler och inomhusluftsgrupper. Det är viktigt att notera de varierande rollerna, så att de kan beaktas i det praktiska arbetet.

Inspektionerna genomförs antingen utan förhandsanmälan eller efter anmälan, om detta är nödvändigt på grund av inspektionens art eller lagstiftning. Inspektionens innehåll bestäms enligt objektet och den verksamhet som utövas där. En fullständig genomgång av hela verksamheten är ofta inte möjlig eller ändamålsenlig att genomföra i samband med varje inspektion. Å andra sidan kan inspektionen gälla flera olika övervakningsområden och utföras som en s.k. saminspektion, om detta är ändamålsenligt med tanke på övervakningen. Inspektionens innehåll är förenligt med anvisningar från högre myndigheter och enhetens egna anvisningar. Den enskilda inspektionens innehåll definieras inom ramen för anvisningarna av den tjänsteinnehavare som utför inspektionen. Under inspektionerna kan

brister och riskfaktorer observeras även utanför anvisningarna. I sådana fall beaktas även dessa vid uppskattningen av inspektionsresultaten.

Inspektioner genomförs som inspektionsbesök eller dokumentinspektioner. Om det är ändamålsenligt kan den för objektet ansvariga inspektören besluta att en inspektion eller delar av den utförs på distans

I samband med de regelbundna inspektioner som genomförs enligt en på förhand uppgjord plan gör tillsynsmyndigheten en bedömning av hur väl tillsynsobjekten uppfyller de uppställda kraven. För ett enskilt tillsynsobjekt beror inspektionernas innehåll och frekvens på den uppskattade risken, vilken i sin tur är beroende av verksamhetens omfattning, karaktär och kvalitet. Vid beskrivningen av verksamhetens omfattning, karaktär och kvalitet beaktas bl.a. produktionsvolymen, verksamheten och verksamhetens interna kvalitetssystem och hur aktören tidigare har följt de krav som ställs.

Inspektioner kan utföras utanför den s.k. planerade övervakningen t.ex. vid misstanke om sanitär olägenhet, projekt eller för uppföljning.

Om inspektionen har lett till åtgärder, följs ärendet upp med uppföljningsinspektioner. Dessa utförs i likhet med övriga tillsynen i prioriteringsordning. Vid behov följs faktorer som kommit fram vid inspektionerna upp med andra tillsynsenheter. Samarbetet ger också nationellt el. internationellt sett en effektivare tillsyn.

Den utförda övervakningen dokumenteras alltid. Uppgifterna om inspektionerna och den övriga övervakningen samlas i TerveKuu-databasen för ärendehantering och i VATI-systemet för rapportering.

3.3.1 Livsmedelstillsynen

Syftet med livsmedelstillsynen är att garantera livsmedlens och livsmedelshanteringens säkerhet i varje skede av livsmedelskedjan. Kontrollmetoderna kan basera sig på organoleptiska observationer, mätningar eller provtagning. Myndighetstillsynens tyngdpunkt ligger på att övervaka egenkontrollen och att se till att den fungerar bra. Kontrollen inriktas också speciellt på livsmedelslokalernas skick, placeringen av processen i utrymmena, utredning av personalens yrkeskompetens, arbetsanvisningar och arbetssätt, spårbarhet, förpackningsmärkningar samt mätanordningarnas funktion.

De enskilda områdena för inspektionerna beaktas vid upprätthållandet av enhetens checklistor, vid Oiva inspektionerna tillämpas de nationellt givna anvisningarna. Genomförandet av de föreskrivna åtgärderna övervakas med hjälp av efterkontroller. Vid behov kan tilläggsuppgifter erhållas genom utredningar som görs av utomstående sakkunniga.

3.3.2 Hälsoskyddstillsynen

Syftet med hälsoskyddstillsynen är att utreda förekomsten av eventuella sanitära olägenheter eller sådana förhållanden som kan orsaka sanitär olägenhet samt att kontrollera verksamhetens laglighet. En sammanfattning av inspektionernas innehåll finns i bilaga 5. I samband med inspektionerna kan också solarier, hushållsvattnets radioaktivitet och bostäders och andra vistelseutrymmens radonhalt kontrolleras enligt 15 § i strålsäkerhetslagen (859/2018)

En del objekt har tidigare hört till regelbunden tillsyn, men övervakas numera endast på basen av klagomål.

Dessa är:

- djurhållning på detaljplanerat område, eller på annat motsvarande område
- bingohallar, spelsalar, kasinon, danssalar och -lavan
- kyrkor, sjömanskyrkor och motsvarande
- auditorier och föreläsningssalar som inte finns i samband med skolor eller läroverk

- teatrar, bion, opera- och konsertsalar, cirkus, balettsalar, festvåningar och övriga utrymmen inomhus som är ämnade för föreställningar och evenemang
- övriga samlings- och festlokaler
- arbetsutrymmen i bostadshus eller i områden med bostäder
- frisörer och barberare
- gravgårdar, gravplatser, gravgårdar för djur
- en del mindre inkvarteringar
- övriga motsvarande anläggningar eller lokaler vars verksamhet sannolikt inte orsakar sanitär olägenhet

Verksamhetsidkaren är fortfarande skyldig att göra en anmälan enligt hälsoskyddslagens 13 § också för en del av objekten ovan, så att tillsynsmyndigheten har uppgifter om verksamheten.

Vid de inspektioner som genomförs med stöd av hälsoskyddslagen beaktas de centrala punkterna i det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet. Inspektionerna baserar sig i första hand på organoleptiska observationer och resultat från provtagningar. Enligt behovsprövning kan också prov tas i samband med inspektioner eller som en del av den övriga tillsynen. På basis av observationerna görs en bedömning av behovet av utförligare mätningar och utredningar. Inspektionerna omfattar också vägledning och rådgivning. Vid behov kan tilläggsuppgifter erhållas genom utredningar som görs av utomstående sakkunniga. För rutininspektionerna används antingen verktyg som uppgjorts av Valvira som modeller för kvalitetssystem för kommunerna, eller egna checklistor och anvisningar som baserar sig på dessa. Enheten tar i regel inte själv prov för att utreda sanitära olägenheter i lokaler, utan man utför endast de inledande undersökningarna själv.

Distributionsområdena för hushållsvatten är tillsynsobjekt när det gäller anläggningar som levererar hushållsvatten. I tillsynen kan ingå inspektionsbesök till vattentäktar och t.ex. dokumentinspektioner, som granskning av analysresultat.

Objekt inom hushållsvattenövervakningen som inte är anläggningar som levererar hushållsvatten inspekteras genom övervakning av undersökningsresultat. Om problem med vattenkvaliteten förekommer kan inspektioner på platsen utföras.

3.3.3 Tobakstillsynen

Syftet med tobakstillsynen är att kontrollera att tillsynsobjektens verksamhet och lokaler överensstämmer med bestämmelserna i tobakslagen. En sammanfattning av inspektionernas innehåll finns i bilaga 5

Vid inspektionsbesök med stöd av tobakslagen använder man sig i första hand av organoleptisk bedömning och intervjuer. I samband med myndighetskontroller räcker det vanligen med en organoleptisk bedömning som grund för bedömning av rökfrihet. Vid behov kan tobaksrökens spridning utredas med hjälp av spårroksundersökning eller passiv uppsamlare. Genom inspektioner som genomförs med stöd av tobakslagen övervakas parti- och minutförsäljningsställen för tobak samt rökrum i restauranger.

Tillsynen av försäljning av tobaksprodukter och rökdon samt egenkontroll och reklam genomförs med hjälp av egna checklistor som uppgjorts inom kvalitetssystemet, eller med hjälp av nationella anvisningar och blanketter.

3.3.4 Tillsynen av nikotinpreparat

Vid ställen där det säljs nikotinpreparat kontrolleras att försäljningen sker med behörigt tillstånd i överensstämmelse med läkemedelslagen. Som redskap vid inspektionerna kan användas färdiga checklistor. En sammanfattning av inspektionernas innehåll finns i bilaga 5

3.3.5 Tidsåtgången för genomförande av inspektioner

Vid specificeringen av den genomsnittliga tidsåtgången för inspektion av olika typer av tillsynsobjekt beaktas inspektionens syfte, förberedelserna av inspektionen, inspektionens innehåll samt upprättandet av inspektionsprotokollet. Uppgifterna används både för bedömningen av resursbehovet och i enhetens avgiftstaxa, där avgifterna för de enskilda inspektionerna fastställs.

3.4 Inspektionsprotokoll

För varje inspektion upprättas ett inspektionsprotokoll över de omständigheter som inspektionen gällde, även om inga missförhållanden skulle ha framkommit i samband med inspektionen. Protokollet kan göras upp fritt eller på färdiga botten. I inspektionsprotokollet antecknas inspektionens syfte, vilka metoder som använts, gjorda observationer/erhållen information, slutsatser som fattas med anledning av dessa och vid behov vilka åtgärder som aktören har ålagts att vidta för att rätta till eventuella missförhållanden. Tillsammans med aktören kommer man överens om de åtgärder som bör vidtas för att rätta till eventuella missförhållanden samt en tidsplan för genomförandet av åtgärderna. De överenskomna åtgärderna och tidsplanen antecknas i inspektionsprotokollet. Vid behov ges uppmaningar eller brådskande förelägganden med tidsfrister. Ifall tidigare föreskrivna åtgärder har genomförts, antecknas även detta i inspektionsprotokollet. Uppgifterna över inspektionen överförs till statliga system i enlighet med gällande anvisningar, förutsatt att lagenlig information om datahanteringen finns att tillgå.

3.5 Inspektionsverksamhetens tyngdpunktsområden 2025-2028

3.5.1 Livsmedelstillsynen

Under åren 2025-2028 kommer man fortsättningsvis i samband med inspektionerna att lägga särskild vikt vid livsmedelslokalernas skick och tillräcklighet i förhållande till verksamheten samt egenkontrollplaner och vid att utreda hur de fungerar och hur omfattande de är. Granskningen av spårbarheten och uppgifterna som ges om produkterna ingår i rutintillsynen och uppmärksamhet fästs fortgående även vid detta. Livsmedelsverkets tyngdpunkter i tillsynen beaktas där det är relevant för området, t.ex. vid bekämpandet av brottslighet inom branschen

Livsmedelsverket kan planera olika projekt med aktuella teman. Beslut om deltagande i projektet fattas av direktören för hälsoövervakningen när noggrannare uppgifter om projektet har erhållits. Deltagandet i projekt avgörs från fall till fall, beroende på deras betydelse för övervakningen och de tillgängliga resurserna. I praktiken inkluderas tyngdpunkterna i rutinövervakningen.

På området finns ett fåtal objekt, som också har verksamhet som första ankomstplats. Importen kontrolleras i huvudsak i samband med övriga inspektioner enligt livsmedelslagen.

3.5.2 Hälsoskyddstillsynen

Tyngdpunktsområden i tillsynsprogrammet för hälsoskyddet under programperioden 2025-2028 är det nya innehållet i hushållsvattentillsynen, kunnandet och lokala behov i myndighetstillsynen samt beredskap inom hälsoskyddet.

Myndighetssamarbetet på området fungerar redan rätt bra och behöver mera inom kommunerna identifieras som en faktor som främjar hälsosam miljö. Enheten deltar i beredskapsövningar,

storolycksövningar och motsvarande enligt tema och behov. Vanligtvis blir det flera övningar per år. Med tanke på ändringar i myndighetsfältet är det viktigt att fastställa processer vid avvikande situationer.

Inspektioner har planerats i enlighet med nationella riskbedömningsanvisningar och framgår mera i detalj i bilaga 2. Utveckling av objektvisa riskbedömningar är nödvändigt under planeperioden.

Uppdateringen och upprätthållandet av vattenverkens kontrollundersökningsprogram och riskbedömningar samt beredskapsplanering tar relativt mycket tid utanför den planerade övervakningen och skall beaktas i uppskattningen av den tid som behövs i övervakningen. Om objekten inte har program och planer sätts arbete i första hand på att göra en plan, inspektionsprotokoll skrivs över processen och åtgärder vidtas vid behov för att kraven i lagstiftningen skall fyllas.

Enheten har ca. 70 prioriterade objekt enligt hälsoskyddslagens 13 §, utöver dessa kommer anmälningar att begäras av bäddavdelningar och motsvarande 2025.

Planenliga inspektioner till skolor och förskolor görs som saminspektioner enligt möjlighet och kommunernas behov. I annat fall görs inspektionerna som enskilda hälsoskyddsinspektioner.

En viktig del av hälsoskyddstillsynen är planutlåtanden och utlåtanden gällande miljötillstånd, där eventuella faktorer som kan påverka hälsa kan beaktas i god tid före praktiska åtgärder utförs. Den här formen av långvarigt samarbete är ett tydligt exempel på myndighetssamarbete som främjar hälsosam livsmiljö. Samarbete, som främjar hälsoskyddet på lång sikt är också arbetet i inomhusluftsgrupperna och mångsektoriella arbetet kring beredskap

De sanitära förhållandena vid större allmänna tillställningar kommer att granskas genom inspektion av 3 större allmänna tillställningar årligen. Närmare beslut om objekt som inspekteras fattas av direktören för hälsoövervakningen när sommarens evenemangsutbud klarnar.

Upplysningen om legionellariskerna kommer att fortsätta vid rutininspektionerna år 2025, för att sedan under planeperioden övergå från upplysning till mer specifik tillsyn där det behövs och en del av rutintillsynen i övrigt.

3.5.3 Tobakstillsynen

Information om egenkontroll ges och riskbedömningar görs vid inspektioner, samtidigt som funktionen av egenkontrollen bedöms i enlighet med checklistor och anvisningar. Egna anvisningar och länkar sätts upp på hemsidan enligt behov. Olaglig handel bekämpas likaså genom inspektioner, då genom kontroll av faktorer inom spårbarhetssystemet, speciellt de obligatoriska säkerhets- och identitetsmärkningarna. Speciellt under år 2026 beaktar man de under 2025 gjorda ändringarna i tobakslagen och de ändringar och informeringsbehov dessa föranleder i tillsynen.

Kontakt har tagits med det förebyggande rusmedelsarbetet i samtliga samarbetskommuner och arbetsformerna inom dessa forum utarbetas under planeperioden.

Inom tobakstillsynen deltar man i de tillsynsprojekt som leds av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) endast om resurserna tillåter det. Inspektioner inom tobaksövervakningen görs huvudsakligen i samband med livsmedelsövervakningen eller tillsynen av hälsoskyddslagen. Vid behov kan 1-3 större allmänna tillställningar inspekteras enligt skild riskanalys och beslut av direktören för hälsoövervakningen. Dessa är annars svåra att beakta i planeringen, då evenemangen som ordnas under sommaren klarnar under våren när tillstånd enligt tobakslagen ansöks.

3.5.4 Tillsynen av nikotinpreparat

Tillsynen av nikotinpreparat har saknat tyngdpunkter, men om uppgifter om tyngdpunkter erhålls genom skolning av Fimea, beaktas dessa i tillsynen. Sydspetsens miljöhälsa har påpekat att det finns behov av utbildning inom området, vilket har beaktats vid planering av kommande skolningar.

4. PROVTAGNING

4.1 Myndighetsprovtagning

Prov kan tas för att försäkra säkerheten och kravenligheten av produkter eller för att kontrollera egenkontrollens funktion. Prov kan tas eller mätningar utföras för att granska sanitära förhållanden i vistelseutrymmen t.ex. vid inomhusluftundersökningar. Vanligtvis ingår provtagning inte i tobaks- eller nikotinövervakningen. Vid behov kan dock prov tas i enstaka fall enligt enskild behovsprövning.

Beredskap finns för provtagning och undersökningar med tanke på utredning av matförgiftningsepidemier eller övriga möjliga situationer som kan orsaka hälsofara. Det finns också beredskap att på begäran utföra provtagning för nationella projekt eller program. Deltagandet i nationella projekt eller program avgörs dock från fall till fall. Prov kan tas för undersökning av mikrobiologiska, kemiska eller sensoriska faktorer.

Myndighetsproven tas av enhetens personal eller av utomstående sakkunniga som godkänts av myndigheten. Då mindre vattenverk ofta har haft problem med provtagningen, görs dessa i fortsättningen i huvudsak av tjänsteinnehavarna. Hälsoinspektörerna tar också prov enligt behovsprövning, t.ex. i samband med inspektioner eller när gränsvärden överskridits, inom den rutinmässiga hushålls-, bassäng- eller badvattenövervakningen eller vid undersökning av epidemier. Verksamhetsidkarna kan efter uppvisade färdigheter ta proven själv, eller alternativt använda utomstående provtagning. Som grund för godkännande som provtagare används certifieringar eller tjänsteinnehavarnas egna granskningar av provtagarens tillräckliga kunskaper för provtagningen. Vid behov görs en intern anvisning som beskriver noggrannare de krav som ställs på provtagarna. Godkännande av provtagaren antecknas i dokumenteringen för objektet.

Provresultaten skickas alltid till övervakningsobjektet och övervakande myndigheter. För objekt som har lagstadgad provtagning uppgörs objektvisa provtagningsprogram.

Följande myndighetsprovtagningar och analyser betalas av verksamhetsidkaren:

- Prov som tas för kontroll av egenkontrollens funktion (mikrobiologiska och kemiska undersökningar)
- Vattenprov från stora och små vattenverk (mikrobiologiska, fysikalisk-kemiska och radioaktiva undersökningar)
- Vattenprov från badstränder, vinterbadplatser och simbassänger (mikrobiologiska och fysikalisk-kemiska analyser)
- Material- och luftprov i enlighet med hälsoskyddslagen
- Luftprov i enlighet med tobakslagen

4.1.1 Livsmedelstillsynen

Syftet med livsmedelstillsynens myndighetsprovtagning är att utreda hur aktörens egenkontroll fungerar. Myndighetsprovtagningen kan koncentreras till de tillsynsobjekt som saknar en fungerande plan för egenkontrollprovtagning. Myndighetsproverna är avgiftsbelagda för aktören. Prov kan tas i samband med inspektioner eller projektaktigt vid skilda provtagningar. Besök som görs endast för tagning av prover räknas inte som inspektionsbesök. Om provtagningsresultaten inte motsvarar de krav

som ställts, kan det behöva tas nya prover. Provtagningsresultaten går igenom tillsammans med verksamhetsutövaren under följande inspektionsbesök.

Myndighetsproverna genomgår i första hand mikrobiologiska analyser (livsmedlens mikrobiologiska kvalitet, lokalernas renhet). Kemiska prov för t.ex. kontroll av främmande ämnen görs i enlighet med begäran från övre myndigheter. Enheten deltar i det histaminprojekt som Livsmedelsverket koordinerar 2025, om det är ändamålsenligt och gäller verksamhetsidkare på området.

Myndighetsprover används för att övervaka hur egenkontrollen och processerna i lokalen fungerar samt för att uppskatta hanteringshygien. Proverna är avgiftsbelagda för aktörerna. Myndighetsprovtagning genomförs inom ramen för de resurser som finns att tillgå. Myndighetsprovtagningen inriktas i enlighet med nedanstående plan speciellt på de tillsynsobjekt som inte själva har en fungerande plan för egenkontrollprovtagning. Provtagning kan utföras utöver den planerade övervakningen vid misstanke om livsmedelshygieniska brister eller om kontroll av hushållsvattenkvaliteten i objekt med egna brunnar inte har verkställts sakenligt inom egenkontrollen trots uppmaning. Undersökningsresultaten används direkt i den objektspecifika övervakningen men också vid uppskattning av riskerna för de olika typerna av objekt.

Tabell 2: Planenlig provtagning inom livsmedelstillsynen 2025-2028

Livsmedelslokaler	Myndighetsprovtagning	Prover (st)
Anmälda lokaler	Tyngdpunkt på uppföljning av mikrobkriterieförordningen (2073/EG/2005) och salmonellaprov, där som egenkontrollen inte gett tillräcklig kontroll av risker. 2025: Undersökning av lättförskämbara bageriprodukter för att komplettera riskbilden på området. Utförs eventuellt i samråd med eller beaktande av projekt i andra tillsynsenheter 2026: Tema anslutet till lokala risker	Som projekt 1-2 ggr/a på basen av tillsynsresultat 1-2 prov/lokal enligt beslut av den tjänsteinnehavare som övervakar objektet 1-2 prov/lokal enligt beslut av den tjänsteinnehavare som övervakar objektet Riktas till faktorer som gäller hanteringshygien, produktrisker och hållbarhet
Småskaligt slakteri	Övervakad provtagning för undersökning av främmande ämnen	Enligt anvisningar
Småskaliga styckningsanläggningar	Prov av kött enligt förordning 20/VLA/2001 enligt behovsprövning	Bestäms av tjänsteinnehavaren som övervakar objektet.
Köttproduktionsanläggningar	Mikrobiologiska prov av kött och malet kött för kontroll av råvarornas hygieniska kvalitet (totala mängden aeroba och, koliforma bakterier, stafylokocker och <i>Listeria monocytogenes</i>)	2 st/a enligt behovsprövning av övervakande tjänsteinnehavare
Äggpackerier	Ythygienprov (salmonellor, stafylokocker) enl. förordn 1148/2006	1-2 st/a enligt behovsprövning av övervakande tjänsteinnehavare
Övriga objekt av anläggningstyp eller större tillverkning	- provtagning för kartläggning av <i>Listeria monocytogenes</i> i utrymmena enligt behovsprövning	T.ex. 2-5 st/aktör/ 2 a enligt beslut av den tjänsteinnehavare som övervakar objektet.
Övrig provtagning av projekttyp enligt skild behovsprövning. Beslut om dylika projekt fattas av direktören för hälsoövervakningen	Riktas enligt behovsbedömning, 1-4 analyser/prov	0-10 prov/a

4.1.2 Hälsoskyddstillsynen

De provmängder och analyser som hör till myndighetsprovtagningen fastställs i hälsoskyddslagen och därpå baserade föreskrifter. Prover tas enligt en av hälsoinspektören fastställd plan från hushållsvatten, badvatten och simbassängsvatten. Antalet prov kan ändra under året i.o.m. att nya prov förs in eller tas bort vid uppdatering av objektvisa planer och program.

Om kvalitetskrav för och provtagning av hushålls- och badvattnen har stiftats i följande förordningar:

- -SHM:s förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av hushållsvatten (1352/2015)
- -SHM:s förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av hushållsvatten från små enheter (401/2001)
- -SHM:s förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av bassängvatten i simhallar och badanläggningar (315/2002)
- -SHM:s förordning om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid allmänna badstränder (177/2008)
- -SHM:s förordning om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder (354/2008)

Hälsoinspektörerna planerar årligen följande prover för åren 2025-2028

Hushållsvatten:

Vattenverk >5000 användare: 102 prov

Vattenverk 50-5000 användare: 54 prov

Vattenverk <50 användare: 11 prov

Enskilda verksamheters brunnar: 25 prov

Badvatten:

Simstränder och vinterbadplatser: 122 prov

Simbassänger, badinrättningar och simhallar: 65 prov i enlighet med kontrollundersökningsprogram

Prover kan tas även för utredning av de sanitära förhållandena i uppehållsrum eller t.ex. för att övervaka egenkontrollen inom städverksamheten. Dylika prov skall dock i huvudsak tas av utomstående sakkunniga.

Tillägg inför 2026: Prov kan tas projektaktigt för att stöda allmän riskbedömning enligt beslut från direktören för hälsoövervakningen. Omfattningen är då 1-3 prov från 4-6 objekt och 2-3 parametrar per prov.

4.1.3 Övriga tillsynsslag

Tobaks- och nikotintillsynen innefattar vanligen inte provtagning, men vid behov kan man genom provtagning utreda t.ex. lokalers rökfrihet.

4.2 Laboratorier

Sydspetsens miljöhälsas myndighetsprover av vatten undersöks vid LUVYLab Oy:s laboratorium, som är ett av FINAS ackrediteringstjänsten ackrediterat laboratorium med beteckningen T147.

Kvalitetssystemet uppfyller kraven enligt standarden SFS-EN ISO/IEC 17025. Vid behov köps tjänster från andra laboratorier (Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus (T064), Eurofins (T089) och Metropolilab Oy (beteckning T058)). Rester av mikrobmediciner och salmonellaprov av fjäderfä undersöks i HK Foods' laboratorium i Forssa (beteckning T173)

Enheten har reserverat medel i budgeten för beredskapsavtal med laboratorium, så att prov vid behov kan föras till laboratoriet även utanför kontorstid. I praktiken behövs inte mottagningsmöjligheter för prov 24 h/dygn, utan förlängning av dagen kan räcka. Enheten har möjligheter till sakenlig förvaring av prov, tills de kan transporteras, vid båda kontoren.

5. UTVÄRDERING AV VERKSTÄLLENDEN AV TILLSYNSPLANEN

En uppföljning av tillsynsplanens genomförande och en utvärdering av tillsynens effektivitet samt resurstillgången och tillsynens inriktning görs under årens lopp. Bedömningen av verkställigheten av tillsynsplanen behandlas av Sydspetsens miljöhälsönämnd årligen. Utvärderingen utgör kontrolleradelen i PDCA-cykeln.

Det nationella tillsynsprogrammet vidhåller att följande punkter skall ingå i bedömningen:

- Hur täckande den planerade verksamheten och tillsynen varit
- Hur bra de nationella och egna målsättningarna för tillsynen verkställts
- Effektiviteten av tillsynen
- Mängden inspektioner och prov i förhållande till behovet och tillsynsplanen samt utvecklingen över en längre period
- En bedömning av verksamhetens kvalitet och effekten av tillsynen
- Inkomster från tillsynen och hur de riktas
- Resurser i förhållande till kraven
- Erhållen respons och god praxis
- Utvecklings- och korrigerande åtgärder
- Auditeringar, S.k. AJO-besök och annan erhållen respons
- Utvecklingsbehov inom verksamheten
- Åtgärder för att förbättra situationer följande år.

Utvärderingen genomförs med beaktande av anvisningar från nationella myndigheter. Vid utvärderingen används de nationella myndigheternas blanketter för utredning av tillsynens genomförande inom olika sektorer och det data som finns sparad i enhetens databas som bakgrundsmaterial. Resultaten av utvärderingen tillställs myndigheterna enligt anvisningar och begäran.

BILAGOR

BILAGA 1. Livsmedelstillsyn

Livsmedelstillsynens objekt, kontrollfrekvenser och genomsnittlig tidsåtgång för inspektioner under år 2026*

Typ av objekt	Antal objekt 2025	Typiskt behov av inspektioner/a	Antal inspektioner som planeras för år 2026	Inspektionstid/insp (h)	Sammanlagt tidsbehov 2026 (h)
Centralkök	23	1-3	28	6	168
Anstaltkök	30	1	21	4	84
Utdelningskök	58	0,35	30	3	90
Restaurang	114	0,35-1	92	4	368
Kafé	48	0,3-0,5	26	3	78
Pub, eller motsv. småskalig hantering	8	0,35	1	2	2
Grill, snabbmatsställe	26	0,5	17	4	68
Partihandel	5	0,35-1	3	4	12
Försäljning av livsmedel, typ 1: Market med betjäningsskiva, betjäningsskiva i matbutik	13	0,35-2	19	5-6	104
Försäljning av livsmedel, typ 2: Liten matbutik eller butik med mindre risk, glasskiosker	46	0,35-1	31	4	124
Försäljning av livsmedel, typ 3: Butik med torrvaror eller motsvarande	19	0,35	14	3	42
Försäljning av livsmedel, typ 4: Övrig försäljning av livsmedel	26	0,35	11	4	44

Typ av objekt	Antal objekt 2025	Typiskt behov av inspektioner/a	Antal inspektioner som planeras för år 2026	Inspektionstid/insp (h)	Sammanlagt tidsbehov 2026 (h)
Anläggning i köttbranschen	1	2-4	3	4	12
Anläggning i mjölkbranschen	2	1-2	3	4	12
Bageri med lättförskämbara produkter	8	1	6	5	30
Bageri med brödtillverkning	4	1	4	4	20
Småskalig fiskförädling i anmäld lokal	11	1	11	4	44
Småskalig Köttshantering i anmäld lokal, slaktplats	4	1	4	4	16
Övrig tillverkning, etablerad nationell eller internationell spridning	3	1-2	3	5	15
Övrig tillverkning	18	0,35-2	14	4	56
Tillverkning av kontaktmaterial och enzymer	2	1	2	5	10
Packeri, hantering av spannmål, grönsaker och frukter ,	1	0,35-0,5	1	2-4	3
Äggpackeri	1	1	1	4	4
Transporter	1	0,35	0	2	
Lager	5	0,35-1	2	3	6
SUMMA	477		347		188 dv (1412 h)

Typ av objekt	Antal objekt 2025	Typiskt behov av inspektioner/a	Antal inspektioner som planeras för år 2026	Inspektionstid/insp (h)	Sammanlagt tidsbehov 2026 (h)
Primärproduktion: spannmål, honung	500	0,1	5 honungspackerier övriga endast om behov uppstår	3	18
Primärproduktion: mjölkproduktion	13	0,3	4	4	16
Primärproduktion: köttproduktion	23	0,2	3	4	12
Primärproduktion, fjäderfä/ägg	5	0,2	1	4	4
Primärproduktion: Fiske	4	0,2	Endast om behov uppstår	2	
Sammanlagt	Ca. 550		13		50 h, 6,7 dv

*Utan uppföljningsinspektioner

BILAGA 2. Hälsoskyddstillsyn

Hälsoskyddstillsynens tillsynsobjekt, kontrollfrekvenser och tidsåtgång för inspektioner under år 2026

Typ av objekt	Antal objekt 2025	Typisk inspektions-frekvens, inspektioner/a	Antal inspek-tioner under 2026	Inspektions-tid (h)	Tidsbehov sammanlagt (h) under 2026
Objekt enligt förordning 1352/2015, >5000 användare eller >1000 m ³ /d	3	1	3	23	69
vattentag	10		5	Ingår i ovan	
Övriga objekt enligt förordning 1352/2015	10	1	10	4* eller 8	71
vattentag	9		5	Ingår i ovan	
Objekt enligt 401/2001	15	0,5 eller 0,3 om bara distribution	5	3* eller 5	28
vattentag	12		6	Ingår i ovan	
Skolor, läroanstalter	38 ->44	0,3	15	6 eller 8**	105
Förskola, grundläggande konstundervisning eller fritt bildningsarbete, undervisningsplats	28 ->17	0,3	7	4 eller 6**	36
Daghem	33 ->34	0,3	8	6 eller 8**	56
Eftis, lägergård för barn, ungdomsgård och motsvarande	35 ->32	0,25	2	4	8
Barn-, mödra-, skyddshem	4	0,3	1	4	4
Servicehem och motsvarande	26	0,3	6	6	36
Offentligt gym, idrottshall eller idrottslokal	27	0,2	4	3	12
Inkvartering	42	0,2	10	4	40
Solarium	0	0,2	0	3	0
Tatuerings- och motsvarande salonger, hudbehandling	30	0,25	11	3	33
Allmän bastu	5	0,5	3	3	9

Typ av objekt	Antal objekt 2025	Typisk inspektions-frekvens, inspektioner/a	Antal inspek-tioner under 2026	Inspektions-tid (h)	Tidsbehov sammanlagt (h) under 2026
Stora badstränder	10	1	10	2* eller 5	50
Små badstränder	26	1	26	2* eller 4	82
Simbassänger	4	1	3	2* eller 7	21
Simhallar	1	1	1	10	10
Sjukhus, hälsovårdscentraler med vårdavdelning (prioriterade fastigheter)		Enligt behovs-prövning	Max. 10	3	30
Summa	368		141 + max 10		700 h (93 dv)

Inspektionstätheter

2 två gånger /a
1 gång /a
0,5 vartannat år
*= dokumentinspektion
**= saminspektion

0,25 en gång vart fjärde år
0,2 en gång vart femte år
0,3 en gång vart tredje
*** ingår ej i den planenliga tillsynen

BILAGA 3 Tobakstillsyn

Tobakstillsynens tillsynsobjekt och tidsåtgång för inspektioner under år 2025-2028

Typ av objekt	Antal objekt 2025	Typisk inspektionsfrekvens/a	Tid för inspektionen	Temaår	Inspektioner 2026	Arbetstid 2026 (h)
Rökförbud och begränsningar: Restaurang med rökrum	2	0,3	3	2026	2	6
Försäljning, reklam och framhållning – minutförsäljning	65	0,5	2		33	66
Återkommande större allmänna tillställningar			2		0	0
SUMMA					33	9,6 dv

BILAGA 4. Tillsyn av nikotinpreparat

Objekt, kontrollfrekvenser och tidsåtgång för inspektioner enligt läkemedelslagen under åren 2025-2028

Objekt enligt läkemedelslagen	Rekommenderad inspektionsfrekvens/a	Tidsbehov för inspektionen	Antal objekt 2025	Antal inspektioner 2026	Arbetstid 2026 (h)
Detaljhandelsplats för nikotinpreparat	0,3	2	19	8	16
Detaljhandelsplats för nikotinpreparat som finns i närheten av läroverk	0,5	2	4	2	4
Sammanlagt			19	10	2,7 dv

BILAGA 5. Tillsynens innehåll, hälsoskyddslag, tobakslag, läkemedelslag och övrig lagstiftning

Verksamhetsklass/ Verksamhetstyp enligt tillsynsprogram	Grunder för alternativa inspektionsförfaranden	Inspektionens laggrund och innehåll	Att beakta i tillsynen 2025-2028
Vattendistributionsområde som ska rapporteras till EU, vattenleveransen minst 1000 m³ per dag eller till minst 5000 personer	Kan verkställas som dokumentinspektion under enstaka år, om brister inte har konstaterats vid tidigare inspektioner	HsL: Kontrollundersökningsprogram, plan för special-situationer, att riskbedömningen är á jour, egenkontroll, vattentag, vattenbehandling, vattenbehållare, informering	Om WSP och kontrollundersökningsprogram behöver godkännande eller uppdatering
Vattendistributionsområde, övrigt distributionsområde, 10 - 999 m³ eller 50 – 5000	Kan verkställas som dokumentinspektion under enstaka år, om brister inte har konstaterats vid tidigare inspektioner	HsL: Kontrollundersökningsprogram, plan för special-situationer, att riskbedömningen är á jour, egenkontroll, vattentag, vattenbehandling, vattenbehållare, informering	Om WSP och kontrollundersökningsprogram behöver godkännande eller uppdatering
Litet vattendistributionsområde, vattenleveransen <10 m³/dygn eller till färre än 50 personer	Kan verkställas som dokumentinspektion under enstaka år, om brister inte har konstaterats vid tidigare inspektioner	HsL: Provtagningsplan, plan för special-situationer, att riskbedömningen är á jour, egenkontroll, vattentag, vattenbehandling, vattenbehållare, informering	Omtminstone riskbedömningar och provtagningsplaner behöver uppdateras eller göras upp
Partivattenverk	Kan verkställas som dokumentinspektion under enstaka år, om brister inte har konstaterats vid tidigare inspektioner	HsL: Kontrollundersökningsprogram, plan för special-situationer, att riskbedömningen är á jour, egenkontroll, vattentag, vattenbehandling, vattenbehållare, informering	
Stora vattendistributionsområden som enbart delar ut inköpt vatten		HsL: Kontrollundersökningsprogram, plan för special-situationer, att riskbedömningen är á jour, informering	Enbart Dokumentinspektioner
Vattendistributionsområden som enbart delar ut inköpt vatten		HsL: Kontrollundersökningsprogram, plan för special-situationer, att riskbedömningen är á jour, informering	Enbart dokumentinspektioner
Brunnar som övervakas (livsmedelslokaler eller offentlig/kommersiell verksamhet)	Om resultaten varit bra, enbart dokumentinspektion	HsL: Brunnens omgivning och konstruktioner, vid objekt där analysresultat ger upphov till det. Annars provtagning och analysresultat	
Allmänna bassänger: simhall, badinrättning, friluftsbad, vattenpark eller annan allmän bassäng, liten enskild bassäng	Inspektionstäthet kan minskas eller inspektioner kan verkställas som dokumentinspektioner under enstaka år, om verksamheten varit välskött	HsL: Vattenkvalitet, vattenbehandling, driftskontroll, hygien i utrymmen, kontrollundersökningsprogram, informering, skötsel av problemsituationer	

Verksamhetsklass/ Verksamhetstyp enligt tillsynsprogram	Grunder för alternativa inspektionsförfaranden	Inspektionens laggrund och innehåll	Att beakta i tillsynen 2025-2028
Allmänna badstränder, EU	Varannan inspektion kan verkställas som dokumentinspektion	HSL: <u>Inspektion av stranden:</u> kraven enligt badvattenförordningen (177/2008), sopkärl, toaletter, informerings, hygienanvisningar samt egenkontroll och dess funktion <u>Dokumentinspektion:</u> undersökningsresultat, badvattenprofil, provtagning, badvattenprov och informering	Planering av prov- tagning före bad- säsongen, säker- ställandet av sakenlig provtagning före eller i början av badsäsongen samt självständiga inspektioner <u>eller</u> inspektion tillsammans med representant för verksamhet.
Små allmänna badstränder	Varannan inspektion kan verkställas som dokumentinspektion	HSL: <u>Inspektion av stranden:</u> kraven enligt lilla badvattenförordningen (354/2008), sopkärl, toaletter, informerings, hygienanvisningar samt egenkontroll och dess funktion <u>Dokumentinspektion:</u> undersökningsresultat, provtagning, badvattenprov och informering	Planering av provtagning före badsäsongen, säker- ställandet av sakenlig provtagning före eller i början av badsäsongen samt självständiga inspektioner <u>eller</u> inspektion tillsammans med representant för verksamhet
Vinterbad	Varannan inspektion kan verkställas som dokumentinspektion	HSL: Vattnets kvalitet, hygienin i verksamheten, snygghet, omgivning, egenkontroll, informerings	Kan utföras enligt överenskommelse som självständig inspektion, då begärs tilläggsuppgifter vid behov före inspektionen
Undervisningsverksamhet, skolor och läroanstalter		HSL: Grundläggande uppgifter, utrymmen (även specialklasser), egenkontroll, inomhuslufts- och omgivningens förhållanden, toalett- och tvättutrymmen, renhållning (renlighet, städbarhet, uppföljning av städning), avfallshantering och skadedjur, fastighetens hushålls- vatten, utomhusområden och yttre konstruktioner. Att radonmätningar har gjorts. Preliminära mätningar vid behov, som t.ex. temperatur, fukt, CO ₂ . På basen av inspektions- observationer och resultat kan tilläggsgutredningar och mätningar krävas.	Mångprofessionell inspektion eller, beroende på situation, enskild inspektion

Verksamhetsklass/ Verksamhetstyp enligt tillsynsprogram	Grunder för alternativa inspektionsförfaranden	Inspektionens laggrund och innehåll	Att beakta i tillsynen 2025-2028
Tjänster inom socialvården: Daghem, barnhem/barnskyddsenheter, ålderdomshem och motsvarande, övriga enheter inom det sociala området.		HsL: Grundläggande uppgifter, utrymmen, egenkontroll, inomhuslufts- och omgivningens förhållanden, toalett- och tvättutrymmen, renhållning (renlighet, städbarhet, uppföljning av städning), avfallshantering och skadedjur, fastighetens hushållsvatten, utomhusområden och yttre konstruktioner. Att radonmätningar har gjorts. Preliminära mätningar vid behov, som t.ex. temperatur, fukt, CO ₂ . På basen av inspektionsobservationer och resultat kan tilläggs-utredningar och mätningar krävas.	
Objekt som används av barn och unga: Klubblokaler, ungdomslokaler och lägercenter, eftermiddagsklubbar för barn och inomhuslekparker		HsL: Grundläggande uppgifter, utrymmen, egenkontroll, inomhuslufts- och omgivningens förhållanden, toalett- och tvättutrymmen, renhållning (renlighet, städbarhet, uppföljning av städning), avfallshantering och skadedjur, fastighetens hushållsvatten, utomhusområden och yttre konstruktioner. Att radonmätningar har gjorts. Preliminära mätningar vid behov, som t.ex. temperatur, fukt, CO ₂ . På basen av inspektionsobservationer och resultat kan tilläggs-utredningar och mätningar krävas.	
Inkvartering, Inkvarteringslokaler, Hotell, resandehem, gårdsturism, internat, kaserner		HsL: Grundläggande uppgifter, utrymmen, egenkontroll, inomhusluftsförhållanden, renhållning, fastighetens hushållsvatten, TobL: Efterlevnaden av rökningsförbud	TobL kontrolleras endast i samband med HsL-inspektion eller om klagomål förekommit
Allmänna bastur		HsL: Grundläggande uppgifter, utrymmen, renhållning, fastighetens hushållsvatten, skadedjur, egenkontroll	Allmänna bastur som är en del av större helheter inspekteras i samband med övrig verksamhet
Kosmetologiska lokaler, tatuering och piercing, annan hudbehandling eller hudvård, solarier		HsL: Grundläggande uppgifter, utrymmen, arbetsredskapens hygien, tillräckligheten av ventilationen, renlighet, egenkontroll	

Verksamhetsklass/ Verksamhetstyp enligt tillsynsprogram	Grunder för alternativa inspektionsförfaranden	Inspektionens laggrund och innehåll	Att beakta i tillsynen 2025-2028
Solarium		<u>StrlsL</u> : Säkerheten av tjänsterna i enlighet med lagens 173-174 §	
Övrig verksamhet som kan orsaka sanitär olägenhet		HsL : Övervakning av eventuella bestämmelser eller villkor i beslut som gäller verksamheten, egenkontroll	Gäller objekt som har villkor eller bestämmelser enligt HsL
Fartygsinspektioner och utfärdande av sanitetsintyg för internationella trafik	Enbart hamnar, där sanitetsinspektioner av utlandstrafik utförs. Gäller Hangö och Ingå på SYMI:s verksamhetsområde	HsL/WHO:s Internationella hälsoreglemente : Enligt WHO:s och nationella anvisningar	
Allmän motionslokal: idrottshall, gym eller annan allmän motionslokal		HsL : Grundläggande uppgifter, utrymmen, egenkontroll, inomhusluftsförhållande, renhållning, fastighetens hushållsvatten.	
Prioriterade fastigheter		HsL : Bedömning och hantering av risker för legionellabakterier och bly i byggnaders vatteninstallationer	Senast 12.1.2029
Kylapparatur, miljöskyddslagen		Krav enligt MsL 17 kap.	I samband med övriga inspektioner
Minut- och partihandel med tobaksprodukter, Tobl		Tobl : Försäljningsarrangemang, marknadsföring, egenkontroll, försäljningens lagenlighet.	I samband med inspektioner enligt med läkemedelslagen och livsmedelslagen
Minutförsäljning av nikotinpreparat, LäkemL		LäkemL : Försäljningsarrangemang, egenkontroll	I samband med inspektioner enligt tobakslagen och livsmedelslagen
Rökrum i restauranger, Tobl		Tobl : Egenkontroll, att avlägsnandet av röken fungerar	I samband med inspektioner enligt livsmedelslagen

Förkortningar:

HsL: Hälsoskyddslagen (763/1994)

Tobl: Tobakslagen (549/2016)

LäkemL: Läkemedelslagen (395/1987)

MsL: Miljöskyddslagen (527/2014)

StrlsL: Strålsäkerhetslagen (859/2018)

SYMI: Sydspetsens miljöhälsa

WSP: Water Safety Plan

BILAGA 6. Litteraturförteckning

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2025-2028